

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM VA INNOVATSOYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

XALQARO TURIZM

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	1000000	-	Xizmatlar
Ta'lim sohasi:	1010000	-	Xizmat ko'rsatish sohasi
	61010400	-	Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)

SAMARQAND-2024

5	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: <ul style="list-style-type: none">• ma'ruzalar;• amaliy ishlarni bajarish va xulosalash;• interfaol keys - stadilar;• blits - so'rov;• guruhlarda ishlash;• taqdimotlar namoyishi;• jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
6	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar xaqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki testni topshirish.</p>
7	Asosiy adabiyotlar: <ol style="list-style-type: none">1. Aleksandrova A.Yu. «Mejdunarodniy turizm» Uchebnik. M: «KNORUS» 2010 g. 464 b.2. Mamatqulov M.X. Bektemirov A.B., Tuxliyev I.S. «Xalqaro turizm» Darslik. Toshkent., 2009 y. 191 b.3. Mamatqulov X.M. «Turizm infratuzilmasi» O'quv qo'llanma. —T.: «O'zbekiston faylafuslar jamiyati» nashriyoti, 2011. 335 b.4. Tuxliyev I.S., Hayitboyev R., Safarov B.Sh., Tursunova G.R. Turizm asoslari. Darslik. O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi.-Toshkent: Fan va texnologiya, 2014, -362b. Qo'shimcha adabiyotlar: <ol style="list-style-type: none">1. Квартанов В.А., Туризм . Учебник. М., «Финанси и статистика». 2004. 320 с.2. Komilova F.K., Xalqaro turizm bozori. O'quv qo'llanma T.,TDIU-2006. 191 b.3. Soliyev A.S., Usmonov M.R. Turizm geografiyasi (Samarqand viloyati misolida) — Samarqand: SamDU, 2005 y. Axborot manbaalari: <ol style="list-style-type: none">1. www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasining hukumat portali.2. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.3. www.world-tourism.org – Butunjahon turizm tashkiloti
8	Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O'quv uslubiy kengashining 2024-yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 40-15-15)
9	Fan/modul uchun ma'sul: A.P.Maxmudova – SamISI "Turizm" kafedrası dotsenti
10	Taqrizchilar: Muhammadjonov F. – "Dinara tour service" turistik firmasi direktori Usmanov M.R. – SamDU, «Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya» kafedrası dotsenti, g.f.n.

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar
XT1106	2023 - 2024	3	6
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari
Majburiy	O'zbek/rus		6
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1	90	90	180
2	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – xalqaro turizmning asl mohiyatini ochib berish, uning taraqqiyot yo'li, tajribasi, tahlili, hozirgi kundagi muammolarini, iqtisodiy, siyosiy, xalqaro turizm dinamikasi va infrastrukturasi tahlili, O'zbekiston va jahon turizm faoliyatining ildizlarini o'rganishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifalari – Xalqaro turizmning iqtisodiy-jitimoiy mazmunini ochib berish va xalqaro turizm turlarini o'rgatish, xalqaro turizmning rivojlanishiga ta'sir yetuvchi omillarni o'rgatish, xalqaro turizmning rivojlanish bosqichlarini tahlil qilish, xalqaro turizm statistikasi o'rganish, xalqaro turizm bozorini o'rganish, xalqaro turizm bozorida transmilliy kompaniya (TMK) lar, xalqaro turizm industriyasi, xalqaro turizmda aloqa va axborot vositalari, xalqaro turistik tashkilotlar, xalqaro turistik faoliyatni davlat va jamoatchilik tashkilotlari tomonidan boshqarilishi, xalqaro turizmda turistik sayohatlarni tashkil yetishni o'rganish va xalqaro turizmda sayyohlik rasmiyatchiliklarini ko'rib chiqishdan iborat.</p> <p>Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, moliyaviy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. “Xalqaro turizm” faniga kirish</p> <p>Xalqaro turizm” fanining predmeti, obyekti, maqsadi va vazifalari. Turizm to'g'risidagi tushuncha. Turizm tushunchasi bo'yicha turlicha yondashuvlar. Turizm kategoriyalari. Ichki turizm. Xalqaro turizm. Milliy turizm. Xalqaro turizm klassifikatsiyasi (toifalanishi).</p> <p>2- mavzu. Xalqaro turizmning rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar</p> <p>Geografik omillar. Tabiiy geografik omillar. Iqtisodiy geografik omillar. Iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va demografik omillar. Sayyohlar xavfsizligi. Transport, aloqa tarmoqlari va kommunikatsiyalar. Turistik infratuzilmalar. Ilmiy texnika taraqqiyoti (yangi texnologiyalar).</p>		
3			

	<p>4. Xalqaro turizmda turistik talabning elastikligi.</p> <p>5. Turizmda maxsus tashkil qilinadigan turlar.</p> <p>6. Turistik mahsulotlar va ularni ishlab chiqarish omillari.</p> <p>7. Turistlarni joylashtirishning individual vositalari.</p> <p>8. Transmilliy kompaniyalar: uning mohiyati faoliyati va shakllari.</p> <p>9. Xalqaro turizmda globalashuv jarayonlari.</p> <p>10. Ekologik turizmni amalga oshirishda xorijiy tajribalarni qo'llash.</p> <p>11. Turizm sohasida xalqaro hamkorlik.</p> <p>12. Qabul qilish bo'yicha turoperatorning asosiy funksiyalari.</p> <p>13. Yevropa mintaqasining turistik mamlakatlari.</p> <p>14. Osiyo mintaqasining turistik mamlakatlari.</p> <p>15. Amerika mintaqasida turizmning rivojlangan turlari.</p> <p>16. Afrika turizmining maxsus turlari.</p> <p>17. Yaqin sharq mintaqasida xalqaro turizmning rivojlanishi</p> <p>18. O'zbekistonda turizmning rivojlanishida “Buyuk ipak yo'li” ning tutgan o'rni.</p> <p>19. O'zbekistonda xalqaro turizmning rivojlanish bosqichlari.</p> <p>20. O'zbekistonda xalqaro turizmning mustaqillik yillarida rivojlanish holati.</p> <p>21. Diniy turizm turlari va markazlari.</p> <p>22. Qishloq turizmi.</p> <p>23. Ekstremal turizm.</p> <p>24. Sport turizmi.</p> <p>25. Tomas Kuk xalqaro turizm asoschisi.</p> <p>26. Ko'ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizm.</p> <p>27. Ishga aloqador turizm.</p> <p>28. Diniy turizm.</p> <p>29. Davolash - sog'lomlashtirish turizmi.</p> <p>30. Ekologik turizm.</p> <p>31. Qishloq turizmi.</p> <p>32. Xalqaro turizmning maxsus turlari.</p>
4	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - xalqaro turizmning rivojlanishiga ta'sir yetuvchi omillarni; xalqaro turizmning rivojlanish dinamikasini; turistik TMKning milliy iqtisodiyotga ta'sirini; O'zbekistonda xalqaro turizmning rivojlanishini aniqlash <i>tasavvurga ega bo'lishi</i>; - turizm to'g'risida tushuncha; xalqaro turizm klassifikatsiyasi, xalqaro turizm statistikasi; xalqaro turizm geografiyasi; xalqaro turizm industriyasi; xalqaro turizm bozorining rivojlanish xolatini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; - xalqaro turizm axborot texnologiyalarining o'rini; O'zbekiston Respublikasi turizmida jahon turizmining ilg'or tajribalarini qo'llash <i>ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak</i>.

<p>turizmining tamoyillari va turlari.</p> <p>21- mavzu. Qishloq turizmi</p> <p>Qishloq turizmining paydo bo'lishi tarixi. G'arbiy Yevropa mamlakatlarida qishloq turizmini tashkil qilishning milliy modellari: Britaniya modeli. Fransiya modeli. Germaniya modeli. Yevropa mamlakatlarida qishloq turizmi geografiyasi. Qishloq turizmini rivojlantirish dasturi va strategiyasi.</p> <p>22- mavzu. Xalqaro turizmning maxsus turlari</p> <p>Xalqaro turizmning maxsus turlari (ilmiy turizm, biznes turizmi, etnik turizmi, yoshlar turizmi, gastronomik turizm, kosmik turizmi va boshq.).</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlarlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Xalqaro turizm faniga kirish 2. Xalqaro turizmning rivojlanishiga ta'sir yetuvchi omillar 3. Xalqaro turizmda madaniy xilma-xillik alomatlari 4. Xalqaro turizmda madaniyat masalalari 5. Xalqaro turizmda madaniy xilma-xillikning tarqalishi 6. Xalqaro turizm bozori 7. Xalqaro turizm industriyasi 8. Xalqaro turizmda turistik sayohatlarni tashkil etish 9. Xalqaro turizmda aloqa va axborot vositalari 10. Yevropa mintaqasi turizmi 11. Osiyo mintaqasi turizmi 12. Amerika mintaqasi turizmi 13. Avstraliya mintaqasi turizmi 14. Afrika mintaqasi turizmi 15. Yaqin sharq mintaqasi turizmi 16. Ko'ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizm, 17. Ishga aloqador turizm 18. Diniy turizm 19. Davolash - sog'lomlashtirish va sport turizmi 20. Ekologik turizm 21. Qishloq turizmi 22. Xalqaro turizmning maxsus turlari <p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p><i>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Xalqaro turizmi rivojlantirishda transport, aloqa tarmoqlari va kommunikatsiyalarning o'rnini. 2. Qadimgi sayyohlikning rivojlanish maskanlari. 3. Turistik daromadlar va harajatlar statistikasi. 	
--	--

<p>3-mavzu. Xalqaro turizmda madaniy xilma-xillik alomatlari</p> <p>Madaniy xilma-xillik to'g'risida tushuncha. YUNESKOning madaniy xilma-xillik to'g'risida umumjaxon deklaratsiyasi. Madaniy xilma-xillikning kelajagi. Turizm va mehmondo'stlik industriyasida madaniy xilma-xillik muammolari.</p> <p>4-mavzu. Xalqaro turizmda madaniyat masalalari</p> <p>Madaniyat ta'rifi. Madaniyatning rivojlanishi. Madaniyatning regionlashuvi. Madaniyat va din. Dunyoning asosiy dinlari. Madaniyatning xillari va madaniylik darajalari. Turizm sohasida madaniyat turlari. Xizmat ko'rsatish tushunchasi. Kutib olish xizmati. Xizmat qilishni turkumlash. Xizmat ko'rsatishning asosiy ta'rifi. Turizmda xizmat ko'rsatish madaniyati. Xizmat ko'rsatishdan qoniqish. Ish jarayonidagi eng muhim bahsli masalalar etikasi. Turizm va mehmondo'stlik sohasidagi amaliyotda uchraydigan odob-axloq mo'jorolari. Turizmning global etiket qoidalari.</p> <p>5-mavzu. Xalqaro turizmda madaniy xilma-xillikning tarqalishi</p> <p>Yevropa, Osiyo, Afrika, Avstraliya, Hindiston, Lotin Amerikasi, Yaqin Sharq, Shimoliy Amerika mamlakatlarida madaniy xilma-xillikning ko'rinishi.</p> <p>6- mavzu. Xalqaro turizm bozori</p> <p>Turistik talab mohiyati. Ehtiyoj va talab. Turistik talab va Ehtiyojning asosiy belgilari. Xalqaro turizmda turistik talablarning har tomonligi (kompleksligi) va ko'p xilliligi. Xalqaro turizmda turistik talabning elastikligi. Hozirgi zamon turistik talablar tendensiyasi. Turistik mahsulot tushunchasi. Turistik mahsulotlar xususiyatlari. Turistik mahsulotlar va ularni ishlab chiqarish omillari. Turistik takliflar mohiyati. Turistik mahsulotlarni taklif qilish va ishlab chiqarish harajatlari. Turizmning takliflar xususiyati.</p> <p>7- mavzu. Xalqaro turizm industriyasi</p> <p>Turizm industriyasi tushunchasi. Transport tashish sektori. Turizm transporti taraqqiyotining tarixi. Transport va turizm taraqqiyotining hozirgi zamon bosqichi. Joylashtirish sektori. Turistlarni joylashtirishning jamoaviy vositalari. Mehmonxonalar. Ixtisoslashgan muassasalar. Boshqa kollektiv joylashtirish vositalari. Jahon mehmonxona bazalarining hozirgi davrdagi dinamikasi. Ovqatlanish sektori. Restoranlar. Tez xizmat ko'rsatuvchi restoranlar. Menyu (<i>taomnoma</i>). Kafeteriyalar. Tamaddixonalar. Pitseriyaalar. Bufetlarning asosiy mo'ljallanganligi. Barlar. Sayr - tomosha sektori tushunchasi. Tematik parklar. Turoperatorlar va turagentlar.</p> <p>8- mavzu. Xalqaro turizm turistik sayohatlarni tashkil etish</p> <p>Turistik safarlarni tashkil etishda turistik firmalarning o'rnini va roli. Turoperatorlar. Bozor segmentlari bo'yicha turistik firmalarning</p>	
---	--

ixtisoslashuvi. Turistik agentlik (agentlar). Turoperatorlarning xalqaro turlarni tashkil etish xususiyatlari. Turistlarni qabul qilish bo'yicha turoperatorning asosiy funksiyasi. Turistik agentliklarning ish texnologiyasi va funksiyalari.

9- mavzu. Xalqaro turizmda aloqa va axborot vositalari

Turizmda axborot texnologiyasi turlari va ularning mohiyati. Kompyuter tizimida o'rinlarni bronlashtirishning paydo bo'lish imkoniyatlari va evolyutsiyasi. "Amadeus" tizimining hozirgi davrdagi dinamikasi. "Galileo" tizimlarining yangi imkoniyatlari. Internetda global distryubitor tizimining integratsiyasi. Turistik menejmentda Internet texnologiyalar. Turistik saytlar xususiyatlari va elementlari. Web-sayt xususiyatlari. Onlayn-bronlashtirishning asosiy xorijiy turistik saytlari. Bilimni boshqarish tizimi.

10- mavzu. Yevropa mintaqasi turizmi

Yevropaning dunyo haritasida tutgan o'rni va roli. Yevropa mintaqasining turistik resurslari. Yevropaning butunjahon turizmida tutgan hissi. Yevropa mintaqasida xalqaro turizmning rivojlanish dinamikasi. Yevropaning turistik davlatlari. Fransiya turizmi. Ispaniya turizmi. Buyuk Britaniya turizmi. Germaniya turizmi. Italiya turizmi. Rossiya federatsiyasi turizmi. Yevropa mintaqasining turistik mamlakatlari.

11- mavzu. Osiyo mintaqasi turizmi

Osiyo mintaqasi mamlakatlari. Mintaqaning jahon turizmida tutgan o'rni va roli. Osiyo mamlakatlarining turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanish xususiyatlari va dinamikasi.

Yaponiya turizmi. Xitoy turizmi. Hindiston turizmi. Turkiya turizmi. Malayziya turizmi. Indoneziya turizmi. Tayland turizmi. Janubiy Koreya Respublikasi turizmi. Osiyo mintaqasining turistik mamlakatlari.

12- mavzu. Amerika mintaqasi turizmi

Amerikaning siyosiy haritasi. Uning tarkibiy tuzilishi. Amerikaning turistik imkoniyatlari. AQSH - jahon turizmida yetakchi davlat. Uning xalqaro turizmida tutgan o'rni va hissi. Kanada turizmi. Markaziy va Janubiy Amerika mamlakatlari turizmi.

13- mavzu. Avstraliya mintaqasi turizmi

Avstraliya mamlakatining geografik joylashuvi. Uning turistik imkoniyatlari. Turizm infratuzilma tarmoqlari. Avstraliya turizmi turlari, ularning geografiyasi. Avstraliya davolash - sog'lomlashtirish turizmi. Avstraliya iqlimiy va dengiz bo'yi kurortlari turizmi.

14- mavzu. Afrika mintaqasi turizmi

Afrikaning geografik o'rni. Turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanishiga ta'sir yetuvchi asosiy to'siqlar. Afrikada

turizmning maxsus turlari va ularning geografiyasi.

15- mavzu. Yaqin Sharq mintaqasi turizmi

Dunyo siyosiy haritasida Yaqin Sharq mintaqasi mamlakatlari. Yaqin Sharq mintaqasi mamlakatlarining turistik imkoniyatlari. Mintaqada ichki va xalqaro turizmning rivojlanishi. Yaqin Sharq mintaqasining turistik mamlakatlari va markazlari. Misr turizmi. Isroil turizmi.

16- mavzu. Ko'ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizm.

Ko'ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizm va uning xususiyatlari. Yevropa mintaqasining ko'ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizmi. Amerika qitasining ko'ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizmi. Osiyo qitasining ko'ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizmi. Afrika va Avstaliya mamlakatlari ko'ngil ochish va dam olish maqsadidagi turizmi.

17- mavzu. Ishga aloqador turizm

Ishga aloqador turizm, uning asosiy turlari. Xalqaro yarmarkalar. Xalqaro konferensiyalar va seminarlar. Biznes forumlari, safarlari va uning geografiyasi. Kongres va ko'rgazmalar turizmi, uning turlari va geografiyasi. Insentiv turizmi to'g'risida tushuncha va uning geografiyasi.

18- mavzu. Diniy turizm

Diniy turizm tarixi. Diniy turizm turlari. Xristian dini turizmi markazlari. Buddizm dini turizmi markazi. Musulmonlar dini turizmi markazi. Saudiya Arabistoni Musulmonlar dini markazidir (Makka va Madina shaharlari).

19- mavzu. Davolash-sog'lomlashtirish va sport turizmi

Davolash - sog'lomlashtirish turizmi. Kurortlar va sanatoriyalar asosiy tiplari (bolneologik, iqlimiy va balchiqli davolash kurortlari). Davolash-sog'lomlashtirish turizmining asosiy markazlari. Yevropa davolash-sog'lomlashtirish turizmi. Amerika davolash - sog'lomlashtirish turizmi markazlari. Okeaniya, Afrika va Yaqin Sharq mamlakatlari davolash va sog'lomlashtirish turizmi. Sport turizmi turlari va ularning geografiyasi. Tog'chang'isi sport turizmi, uning paydo bo'lishi tarixi. Yevropa - tog'chang'isi sporti rayoni. Shimoliy Amerika - tog'chang'isi sporti rayoni

20- mavzu. Ekologik turizm

Ekologik turizm to'g'risida tushuncha. Ekologik turizmning kelib chiqish shart-sharoitlari. Ekologik turizmning rivojlanish xususiyatlari. Ekoturizmning xalqaro model (namuna)lari. Milliy bog'lar. Alohida qo'riqlanadigan maxsus hududlar. Qo'riqxonalar. Davlat buyurtma tashkilotlari. Ekologik monitoring (kuzatuv) ning global (umumbashariy, regeonal, mintaqaviy) va lokal (mahalliy) turlari. Hozirgi zamon ekologik